

Avond, nacht en duisternis

Voor veel mensen is de decembermaand een maand met een bijzonder karakter. Het is de tijd van de gezellige lange winteravonden, doorgebracht achter gesloten gordijnen, in een verwarmde kamer met sfeervolle verlichting, in goed gezelschap of met een goed boek. Hoe was dat in de tijd van het Nieuwe Testament? Hoe wordt daarin geschreven over begrippen als avond, nacht en duisternis?

Avond

Het Grieks kent meer dan één echt woord voor 'avond'. Het woord 'avond' dat de vertaling is van Gr. *hespera* wordt alleen door Lucas gebruikt, en wel in Lucas 24:29 ('Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is al gedaald'), in Handelingen 4:3 ('Zij sloegen de handen aan hen [= Petrus en Johannes] en zetten hen in bewaring tot de volgende dag, want het was al avond'), en in Handelingen 28:23 (Paulus probeerde Joden in Rome te overtuigen 'van 's morgens vroeg tot de avond toe'). In de geciteerde teksten is 'avond' een negatieve resp. neutrale tijdsaanduiding.

Een andere woordgroep vinden we bij Matteüs, Marcus en Johannes. De basis daarvan is het Gr. bijwoord *opse*, dat 'laat' betekent – zo is het vertaald in Matteüs 28:1 en Marcus 11:11,19. In Marcus 13:35 is het vertaald met 's avonds. Met dit woord hangt het zelfstandig naamwoord *opsia* samen, dat letterlijk 'het late [nl. uur, Gr. *hoora*]' betekent en vaak met *avond* wordt vertaald (zie Matt. 8:16; 14:15,23; 20:8; 26:20; 27:57; Marc. 1:32; 4:35; 6:47; 14:17; 15:42; Joh. 6:16; 20:19). Deze woordgroep (Gr. *opse* en *opsia*) lijkt een neutrale tijdsaanduiding te zijn, zoals ook te horen is in het eenmalig gebruikte bijv. naamwoord *opsimos* in de 'late' regen in Jakobus 5:7.

Nacht

Het woord 'nacht' (Gr. *nux*) komt het Nieuwe Testament veel voor. Als we alleen al de plaatsen in de geschriften van Lucas selecteren, komen we tot een reeks teksten (zie Luc. 2:8; 5:5; 12:20; 21:37;

Handelingen 5:19; 9:25; 12:6; 16:9,33; 17:10; 18:9; 23:11,23,31; 27:23,27). Hier gaat het steeds om een neutrale tijdsaanduiding. Een duidelijk negatieve lading heeft het woord in de geschriften van Johannes. Zie Johannes 3:2, waar wij lezen: 'deze [= Nikodemus] kwam 's nachts bij Hem'. Zie ook Johannes 19:39; 9:4 ('...zolang het dag is; de nacht komt wanneer niemand kan werken'); 11:10 ('als iemand 's nachts wandelt, struikelt hij'); 13:30 ('ging hij [= Judas] terstond naar buiten. En het was nacht'). Vergelijk ook Openbaring 8:12 ('...en de dag voor een derde deel daarvan niet zou lichten en de nacht eveneens'); 21:25 ('want geen nacht zal daar [= in het nieuwe Jeruzalem] zijn'), en 22:5 ('en er [= in het nieuwe Jeruzalem] zal geen nacht meer zijn'). Bij Johannes, die veel werkt met het contrast tussen licht en duisternis (zie ook hieronder!), is de nacht per definitie het moment dat verwijst naar de *geestelijke* duisternis. Daarnaast is er nog het neutrale woord 'middernacht' (Gr. *mesonuktion*), dat voorkomt in Marcus 13:35; Lucas 11:5; Handelingen 16:25; 20:7.

Duisternis

Voor 'duisternis' bestaan twee Gr. synoniemen, nl. *skotia* en *skotos*. Ook nu beperken we ons tot één auteur, de apostel Johannes. Het woord *skotos* gebruikt Johannes slechts tweemaal: in Johannes 3:19 ('dat het licht in de wereld is gekomen, en de mensen hebben de duisternis meer liefgehad dan het licht, want hun werken waren boos'), en in 1 Johannes 1:6 ('als wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij wandelen in de duisternis, dan liegen wij en doen de waarheid niet').

Verder gebruikt Johannes steeds *skotia*, onveranderd eveneens in een geestelijke, negatieve betekenis. Zie hiervoor Johannes:

1:5 ('en het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet gegrepen');

6:17 (lett. 'er was al duisternis geworden');

8:12 ('Ik ben het licht van de wereld; wie Mij volgt, zal geenszins in de duisternis wandelen, maar zal het licht van het leven hebben');

12:35 ('wandelt terwijl u het licht hebt, opdat de duisternis u niet overvalt');

12:46 ('Ik ben als een licht in de wereld gekomen, opdat ieder die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijft');

20:1 (lett. 's morgens vroeg, toen het nog duisternis was');

1 Johannes 1:5 ('dat God licht is, en dat in Hem in het geheel geen duisternis is');

2:8 ('omdat de duisternis voorbijgaat en het waarachtige licht al schijnt');

2:9 ('wie zegt dat hij in het licht is en zijn broeder haat, is in de duisternis tot nu toe');

2:11 ('wie zijn broeder haat, is in de duisternis, en weet niet waar hij heengaat, omdat de duisternis zijn ogen heeft verblind').

Gelukkig is het bij Johannes steeds het Licht, dat het duister overwint!

Oude Sporen 2012

